

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(
Кафедра філософії та теорії права

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан юридичного факультету

проф. **Пацурківський П.С.**
29 серпня 2016 року.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВНИЧА ЛОГІКА»

Освітній рівень: БАКАЛАВР.
Галузь знань: 0304 «Право».
Напрямок підготовки: 6.030401 «Правознавство».
Факультет: Юридичний

Чернівці
2016 рік

Робоча програма дисципліни «Правнича логіка», складена на основі навчальної програми дисципліни.

Протокол № 1 від 29 серпня 2016 року.

Розробники:

- *кандидат юридичних наук, доцент Місевич Сергій Васильович;*

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії та теорії права.

Протокол № 1 від 29 серпня 2016 року.

Завідувач кафедри

філософії та теорії права

_____ проф. **Никифорак М.В.**

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича за галуззю знань «Право». Протокол від 29 серпня 2016 року, № 1.

Голова

науково-методичної комісії

_____ доц. **Савчук С.В.**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Правнича логіка»

(за вимогами ECTS)

Мета: ознайомлення студентів з основними закономірностями застосування логічних теорій у правовому пізнанні та юридичній практиці, яке є необхідним підґрунтям до набуття ними навичок правильного юридичного мислення, підвищення у студентів загального рівня культури мислення.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є поняття, структура, закономірності логічної складової у праві.

Курс	Галузь знань	Характеристика навчальної дисципліни
Семестр – 4 Кількість кредитів ECTS – 3 Тижневих годин -		<i>Тип:</i> нормативна <i>Загальна кількість годин – 90</i> Аудиторних – 30 год. Лекцій – 15 год. Семінарських занять – 15 год. Самостійна робота – 60 год.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Правнича логіка» є:

- засвоєння основних логічних категорій та понять;
- з'ясування значення логічної складової у праві;
- здобуття навичок критичного мислення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни слухач повинен **знати:**

- базисне знання з основ формальної логіки - зокрема щодо основних форм мислення (поняття, судження, умовиводу);
- основні правила логічної побудови аргументації та отримання навичок ведення послідовної і результативної дискусії;
- привиття студентам усвідомлення загальнокультурної та методологічної цінності логіки, знання основ якої є необхідним елементом юридичної освіти.

вміти:

- оволодіти практичними навичками використання теоретичних знань щодо форм та закономірностей правильного мислення на практиці з метою отримання необхідних у подальшій професійній діяльності навичок;
- застосовувати здобуті знання в ході комунікації.

Форми проведення занять: лекційні та семінарські заняття. Організація роботи слухачів передбачає поняттєво-категоріальний масив з кожної теми, контрольні питання та самостійні завдання, роботу з науковою літературою, а також розв'язання проблемних ситуацій та дослідно-творчих завдань.

Поточний контроль: здійснюється на заняттях через індивідуальне і фронтальне усне опитування, бліц-опитування; письмові самостійні роботи (реферати, есе); ведення термінологічного словника; практичні, індивідуальні та самостійні завдання; робота з діаграмами, графіками, схемами; розв'язання творчих задач; взаємоконтроль слухачів у парах і групах; самоконтроль тощо. Особливого значення набуває тестова форма контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

з навчальної дисципліни «Правнича логіка»

№	Зміст	Лекції	Практичні	Самост. робота	Разом
Змістовний модуль 1					
Поняття та судження в праві					
1.1.	Тема 1. Предмет та історичні етапи розвитку правничої логіки. Основні закони юридичного мислення.	2	2	10	14
1.2.	Тема 2. Поняття в праві.	2	2	10	14
1.3.	Тема 3. Операції над поняттями.	2	2	10	14
1.4.	Тема 4. Судження в праві.	2	2	5	9
	Разом	8	8	35	55
Змістовний модуль 2					
Умовивід та аргументація в праві					
2.1.	Тема 5. Логічна структура правових норм та правовідносин.	2	2	5	9
2.2.	Тема 6. Умовивід в праві.	2	2	5	9
2.3.	Тема 7. Логіка юридичного доказу.	2	2	10	14
2.4.	Тема 8. Логіка слідства.	1	1	5	7
	Разом	7	7	25	35
	Всього	15	15	60	90

Методичне забезпечення: опорні конспекти лекцій, інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, мультимедійне супроводження, рекомендовані посібники, інтернет-ресурси.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.

ПОНЯТТЯ ТА СУДЖЕННЯ В ПРАВІ

Тема 1. Предмет та історичні етапи розвитку правничої логіки. Основні закони юридичного мислення.

Предмет загальної та юридичної логіки. Історичні етапи розвитку логіки. Загальна характеристика законів мислення. Закон тотожності. Закон несуперечливості. Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави.

Тема 2. Поняття в праві.

Поняття в праві. Логічні прийоми утворення понять. Закон зворотного відношення між обсягом та змістом понять. Операції узагальнення та обмеження понять. Види понять. Відношення між поняттями. Логіка класів. Операції логіки класів.

Тема 3. Операції над поняттями.

Визначення понять. Види визначень. Правила та помилки визначення понять. Поділ понять. Види поділу. Правила та помилки поділу понять. Класифікація як різновид поділу понять.

Тема 4. Судження в праві.

Структура суджень. Судження і речення. Види суджень. Класифікація категоричних суджень. Об'єднана класифікація простих суджень по кількості і якості. Розподіленість термінів в судженнях. Логічні відношення між судженнями. Логічний квадрат. Види складних суджень і умови їх істинності.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.

УМОВИВІД ТА АРГУМЕНТАЦІЯ В ПРАВІ

Тема 5. Логічна структура правових норм та правовідносин.

Поняття модальності. Алетична модальність. Епістемічна модальність. Правова деонтична логіка. Нормативний квадрат. Нормативна секстограма. Логіка дії.

Тема 6. Умовивід в праві.

Поняття умовиводу. Види умовиводів. Простий категоричний силлогізм. Загальні правила простого категоричного силлогізму. Фігури та модуси простого категоричного силлогізму. Складні силлогізми. Складні, скорочені та складно-скорочені силлогізми. Безпосередні умовиводи. Обернення. Перетворення. Протиставлення. Умовиводи з логічного квадрату. Умовивід із суджень з відношеннями.

Тема 7. Логіка юридичного доказу.

Поняття аргументації, юридичного та логічного доказу. Структура та форми аргументації. Способи доказу та спростування. Правила і помилки доведення та спростування. Поля аргументації: поняття та склад.

Тема 8. Логіка слідства.

Гіпотеза. Побудова судової та слідчої версії. Стадії побудови та перевірки гіпотези (версії). Логічні помилки при побудові та перевірці гіпотези (версії).

Рекомендована література

І. Навчальні посібники.

1. Арутюнов В.Х., Мішин В.М., Кирик Д.П. Логіка. - К., 2000. - 142 с.
2. Балей С.В. Нарис логіки. – Львів, 1923. – 52 с.
3. Бандурка О.М., Тягло О.В. Курс логіки. Підручник. - Харків, 1999. - 164 с.
4. Бочарев В.А., Маркин В.И. Основы логики. - М., 1994.
5. Бочарев В.А., Маркин В.И. Основы логики. - М.: ИНФРА-М, 1998. - 296 с.
6. Бродский И.Н. Элементарное введение в символическую логику. - Л., 1972.
7. Брюшинкин В.Н. Практический курс логики для гуманитариев. – М.: Новая школа, 1996. – 319 с.
8. Войшвилло Е.К., Дегтярев М.Г. Логика. Учебник для вузов. - М.: Владос, 1998. - 527 с.
9. Вступ до сучасної юридичної логіки /За ред. М.І. Панова. - Ксилон, 2001. - 196 с.
10. Гетманова А.Д. Логика. - М.:Владос, 1995. - 303 с.
11. Горский Д.П. и др. Краткий словарь по логике. – М.: Просвещение, 1991. – 207 с.
12. Грядовой Д.И. Логика. Учебное пособие в структурно-логических схемах и таблицах. - М.: Щит-М, 1998. - 178 с.
13. Демидов И.В. Логика. -М.: Юриспруденция, 2000. - 208 с.
14. Дуцяк І.З. Логіка. – Львів: Просвіта, 1996. – 127 с.
15. Ерышев А.А., Лукашевич Н.П. Логика. - К., 1999. - 127 с.
16. Жеребкін В.Є. Логіка. - Харків, 1995.
17. Жоль К.К. Вступ до сучасної логіки. - К., 1992.
18. Збірник вправ і задач з логіки: Методичні рекомендації /Укл. С.Ф. Марценюк. - К.: Вища школа, 1991. - 52 с.
19. Зегет В. Элементарная логика. – М.: Высш. Школа, 1985. – 256 с.
20. Зигварт Х. Логика. – Т. 1: Учение о суждении, понятии и выводе. – СПб., 1908. – 483 с.
21. Иванов Е.А. Логика. - М.: Изд-во БЕК, 1998. - 298 с.
22. Ивин А.А., Никифоров А.Л. Словарь по логике. - М.: Владос, 1998. - 384 с.
23. Ивлев Ю.В. Логика. - М.: Логос, 1998. - 272 с.
24. Ивлев Ю.В. Упражнения по логике. - М., 1972.
25. Івін О.А. Логіка. - К., 1996.
26. Ішмуратов А.Т. Вступ до філософської логіки. - К.: Абрис, 1997. - 350 с.
27. Карпинская О.К., Ляшенко О.В., Меськов В.С.,
28. Кириллов В.И., Орлов Г.А., Фокина Н.И. Упражнения по логике. - М.: Юристъ, 1997. - 128 с.
29. Кирилов В.И., Старченко А.А. Логика. - М.: Юристъ, 1998. - 256 с.
30. Клаус Г. Введение в формальную логику. – М.: Изд. иност. лит., 1960. – 507 с.
31. Кобзарь В.И. Основы логических знаний. - СПб., 1999. - 174 с.
32. Конверський А.Є. Логіка. - К.: Четверта хвиля, 1998. - 271 с.
33. Кондаков Н.И. Введение в логику. – М.: Наука, 1967. – 466 с.
34. Костюк В.Н. Логика. - К.-Одесса, 1975.
35. Кузина Е.Б. Практическая логика. - М., 1996. - 160 с.
36. Курбатов В.И. Логика. - Ростов н/Д: Феникс, 1996. - 320 с.
37. Кэрролл Л. Логическая игра. - М.: Наука, 1991. - 191 с.
38. Логика /Под ред. Горского Д.П., Таванца П.В./ – М.: Госполитиздат, 1956. – 280 с.
39. Малахов В.П. Основы формальной логики. - М., 1998. - 302 с.
40. Марценюк С.П. Логіка. - К., 1993.
41. Мельников В.Н. Логические задачи. - К.-Одесса, 1990.
42. Минто В. Дедуктивная и индуктивная логика. - Екатеринбург: Одиссей, 1997. - 431 с.
43. Никифоров А.Л. Книга по логике. - М.: ГНОЗИС, 1995.
44. Петров Ю.А. Азбука логического мышления. - М.: Изд-во МГУ, 1991. - 103 с.

45. Рузавин Г.И. Логика и аргументация. - М.: Культура и спорт, 1997. - 350 с.
46. Светлов В.А. Практическая логика. - СПб.: МиМ, 1997. - 575 с.
47. Свинцов В.И. Логика. - М., 1987.
48. Солодухин С.А. Логика для юристов. - М.: Экспертное бюро-М, 1998. - 239 с.
49. Стурве Г. Элементарная логика. – Варшава, 1874. – 149 с.
50. Тер-Акопов А.А. Судебная логика. - М., 1980.
51. Тертышник В.М., Слинько С.В. Теория доказательств. - Харьков: РИФ Арсис ЛТД, 1998. - 255 с.
52. Тофтул М.Г. Логіка. - К.: Академія, 1999. - 335 с.
53. Тымцяс В.Г. Логика. - М.: Экспертное бюро, 1999. - 159 с.
54. Уемов А.И. Задачи и упражнения по логике. - М.: Высш.школа, 1961.
55. Хоменко І.В. Логіка - юристам. - К.: Четверта хвиля, 1997. - 391 с.
56. Хоменко І.В., Алексюк І.А. Основы логіки. - К., 1996.
57. Челпанов Г.И. Учебник логики. - М., 1994.
58. Чижик П.И. Логика: Структурно-логические схемы. -М., 1996.
59. Шрамко Я.В. Экспресс-логика. - М.: Инфра-М.,1997. - 259 с.

II. Наукові монографії.

1. Алексеев А.П. Аргументация. Познание. Общение. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 149 с.
2. Алексеев М.Н. Диалектическая логика. – М.: Высш. Школа, 1960. – 150 с.
3. Аристотель. Аналитики, первая и вторая. – Л.: Госполитиздат, 1952. – 439 с.
4. Арно А., Николь П. Логика, или Искусство мыслить... - М.: Наука, 1991. – 416 с.
5. Арсеньев А.С. Анализ развивающегося понятия. – М.: Наука, 1967. – 439 с.
6. Асмус В.Ф. Учение логики о доказательстве и опровержении. – М.: Госполитиздат, 1954. – 88 с.
7. Астафьев В.К. Законы мышления в формальной и диалектической логике. – Львов, 1968. – 208 с.
8. Ахманов А.С. Логическое учение Аристотеля. – М.: Соцэкгиз, 1960. – 314 с.
9. Бабаянц М.С. Закон исключенного третьего. – М.: Высш.школа, 1962. – 79 с.
10. Баженов Л.Б. Основные вопросы теории гипотезы. – М.: Высш.школа, 1961. – 68 с.
11. Баканидзе М.И. Проблема субординации логических форм. – Алма-Ата: Наука, 1968. – 215 с.
12. Батищев Г.С. Противоречие как категория диалектической логики. – М.: Высш.школа, 1963. – 119 с.
13. Белнап Н., Стил Т. Логика вопросов и ответов. – М.: Прогресс, 1981. – 288 с.
14. Береговой И.И. Категориальный синтез логического знания. – Львов: Свит, 1990. – 98 с.
15. Берков В.Ф. Вопрос как форма мысли. – Минск: Изд-во БГУ, 1972. – 135 с.
16. Блинов А.Л., Петров В.В. Элементы логики действий. – М.: Наука, 1991. – 232 с.
17. Бочаров В.А. Аристотель и традиционная логика. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – 133 с.
18. Бродский И.Н. Отрицательные высказывания. – Л.: Изд-во ЛУ, 1973. – 104 с.
19. Булатов М.А. Логические категории и понятия. – К.: Наук. думка, 1981. – 253 с.
20. Войшвилло Е.К. Понятие как форма мышления: Логико-гносеолог. анализ. – М.: Изд-во МГУ, 1989. – 238 с.
21. Войшвилло Е.К. Предмет и значение логики. – М.: Изд-во МГУ, 1960. – 56 с.
22. Воробьев Н.В. Умозаключения по аналогии. – М.: Изд-во МУ, 1963. – 26 с.
23. Галкина-Федорук Е.М. Суждение и предложение. – М.: Изд-во МУ, 1956. – 73 с.
24. Гегель Г.В. Логика. – М., 1861. – 378 с.
25. Гносиологические проблемы формализации. – Минск: Наука и техника, 1969. – 267 с.

26. Горский Д.П. Вопросы абстракции и образование понятий. – М.: Изд-во Акад. наук СССР, 1961. – 351 с.
27. Горский Д.П. Обобщение и познание. – М.: Мысль, 1985. – 208 с.
28. Горский Д.П. Определение. (Логико-методологические проблемы). – М.: Мысль, 1974. – 311 с.
29. Демин В.Н. Диалектическая логика как наука. – М.: Изд-во МГУ, 1979. – 35 с.
30. Дродов А.В. Вопросы классификации суждений. – Л.: Изд-во ЛУ, 1956. – 143 с.
31. Жоль К.К. Сравнительный анализ индийского логико-философского наследия. – К.: Наук. думка, 1981. – 208 с.
32. Закон исключения третьего: Методическое пособие. – Ашхабад, 1989. – 36 с.
33. Закуев А.К. Из истории арабоязычной логики средних веков. – Баку: Элм, 1971. – 84 с.
34. Зиновьев А.А. Логика высказываний и теория вывода. – М., 1962. – 152 с.
35. Зиновьев А.А. Основы логической теории научных знаний. – М.: Наука, 1967. – 161 с.
36. Иванов Е.А. О соотношении законов формальной и диалектической логики в процессе оперирования понятиями. – М.: Высш. Школа, 1963. – 99 с.
37. Ивин А.А. Основания логики оценок. – М.: Изд-во МУ, 1970. – 230 с.
38. Ивлев Ю.В. Модальная логика. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 221 с.
39. Инголлис Д.Г. Введение в Индийскую логику навья-ньяя. – М.: Наука, 1974. – 239 с.
40. Ишмуратов А.Т. Логический анализ практических рассуждений: (Формализация психол. понятий). – К.: Наук. Думка, 1987. – 137 с.
41. Кайбер Г. Вероятность и индуктивная логика. – М.: Прогресс, 1978. – 374 с.
42. Карпович В.Н. Термины в структуре теорий. – Новосибирск: Наука, 1978. – 128 с.
43. Кебурия Д.М. Вопросы теории суждения. – Тбилиси: Мецниереба, 1968. – 207 с.
44. Комарова В.Я. Учение Зенона Элейского: Попытка реконструкции системы аргументов. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1988. – 263 с.
45. Конверский А.Е. Проблема обоснования в логике и методологии науки. – К.: Выща шк., 1985. – 127 с.
46. Коновалова В.Е. Версия: Концепция и функции в судопроизводстве. - Харьков: Консум, 2000. - 175 с.
47. Кошаровська Н.Л. Скорочені, складні та складно-скорочені умовиводи. – Чернівці, 1960.
48. Логика и язык. – М., 1985. – 18 138 с.
49. Маковельский А.О. История логики. – М.: Недра, 1967. – 502 с.
50. Мальцев В.И. Очерк по диалектической логике. – М.: Изд-во МГУ, 1964. – 189 с.
51. Манеев А.К. Предмет формальной логики и диалектика. – Минск: Наука и техника, 1964. – 207 с.
52. Мельников В. Логические задачи (Учеб.-метод. пособие). – Донецк, 1970. – 123 с.
53. Методы логических исследований. – Тбилиси: Мецниереба, 1987. – 151 с.
54. Милль Д.С. Система логики. – Т. 1. – СПб. 1878. – Т. 2. – СПб., 1867.
55. Павлов В.Т. Об'єктивні основи форм і законів логічного мислення. – К.: Вид-во КДУ, 1957. – 45 с.
56. Павлов В.Т. Отношение между понятиями. – К.: Изд-во КГУ, 1961. – 176 с.
57. Павлова Л.Г. Спор, дискуссия, полемика. - М.: Просвещение, 1991. - 127 с.
58. Поварнин С. Спор. О теории и практике спора. - СПб.: Лань, 1996. - 155 с.
59. Попа К. Теория определения. – М.: Прогресс, 1976. – 247 с.
60. Попов Н.И. Определение понятий. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1954. – 77 с.
61. Попов П.С. История логики нового времени. – М.: Изд-во МГУ, 1960. – 262 с.
62. Попов П.С. Суждение. – М.: Изд-во МУ, 1957. – 48 с.
63. Попов П.С., Стяжкин Н.И. Развитие логических идей от античности до эпохи Возрождения. – М.: Изд-во МГУ, 1974. – 222 с.
64. Проблемы исторических понятий. – Горький: ГГПИ, 1984. – 101 с.
65. Пузиков П.Д. Понятия и их определение. – Минск: Наука и техника, 1970. – 71 с.

66. Серебрянников О.Ф., Бродский И.Н. Дедуктивные умозаключения. – Л.: Изд-во ЛУ, 1969. – 96 с.
67. Сидоренко Е.А. Логическое следование и условные высказывания. – М.: Наука, 1983. – 173 с.
68. Смирнов В.А. Формальный вывод и логические исчисления. – М.: Наука, 1972. – 271 с.
69. Солодухин О.А. Логика изменения и модальная логика. – Ростов н/Д, 1989. – 142 с.
70. Сомин М.Б. Суждение. (Функция, состав, общая форма). – Борисоглебск, 1963. – 35 с.
71. Старченко А.А. Гипотеза. Судебная версия. – М.: Изд-во МУ, 1962. – 72 с.
72. Теория логического вывода. – М.: Наука, 1978. – 272 с.
73. Уемов А.И. Логические ошибки. Как они мешают правильно мыслить. – М.: Госполитиздат, 1958. – 119 с.
74. Федосеев П.Н. и др. Об искусстве полемики. – М.: Политиздат, 1982. – 336 с.
75. Целищев В.В. Логика существования. – Новосибирск: Наука, 1976. – 148 с.
76. Чкнаверянц А.А. Закон тождества. – М.: Высш.школа, 1961. – 1000 с.
77. Чупахин И.Я. Вопросы теории понятия. – Л.: Изд-во ЛУ, 1961. – 140 с.
78. Шейко А.Н. Правила логического доказательства. – К.: Изд-во КУ, 1956. – 106 с.

**Тема 1. ПРЕДМЕТ ПРАВНИЧОЇ ЛОГІКИ.
ОСНОВНІ ЗАКОНИ ЛОГІКИ І ПРАВО.**

1. Чуттєве та раціональне пізнання. Специфіка логічного пізнання світу.
2. Предмет формальної логіки. Формальна і діалектична, класична і некласична логіка. Специфіка предмету юридичної логіки.
3. Історичні етапи становлення юридичної логіки.
4. Закони тотожності та несуперечливості.
5. Закони виключеного третього та достатньої підстави.

Література

1. Карамішева Н.В. Логіка пізнання. Евристика. – Л.: Астролябія, 2002.- С. 11-17.
2. Жеребкін В.Є. Логіка.- Харків: Основа, 1995.- С.3-24.
3. Бандурко О.М., Тягло О.В. Курс логіки. – К.: Літера, 2002. – С. 10-19.
4. Клаус Г. Введение в формальную логику.- Москва, 1960.- С.34-58.
5. Хоменко І.В. Логіка – юристам: Підручник.- К., 1997.- С.6-24.
6. Войшвилло Е.К., Дегтярев М.Г. Логика. – Москва: Владос, 1998. – С. 8-41.
7. Ішмуратов А.Т. Закон суперечності і логіка парадоксів // Філософська думка. - 1983. - № 3. С. 45-58.
8. Клаус Г. Введение в формальную логику. - Москва, 1960. - С.34-58. (Шифр: Б 112436 16 К 47).
9. Кнапп В., Герлох А. Логика в правовом сознании. - Москва: Прогресс, 1987. - С. 5-85, 20-256.
10. Колошин В. Логічна структура норми права // Право України. — 1995. - № 7. - С. 44-46.
11. Конверський А.Є. Логіка. – К.: Четверта хвиля, 1998. – С. 5-19, 99-122.

Практичні завдання

1. Сборник упражнений по логике. 3-е изд. - Минск: Университетское, 1990. - Гл. 1. - С. 5-15.
2. Жеребкін В.Є. Логіка. - Харків: Основа, 1995. - Вправи до розділу У1. - С. 245-246.
3. Визначте, що в наведених міркуваннях є істинним, що хибним, а що неправильним, які помилки (логічні чи фактичні) допущені у разі хибності:
 - а) Деякі люди талановиті. Отже деякі з талановитих є людьми.
 - б) Місяць – штучний супутник Землі.
 - в) Оскільки вулкани – гори, а гейзери – вулкани, то гейзери належать до гір.

4. З а д а ч а

ВБИВСТВО В ЛОНДОНСЬКОМУ МЕТРО

Розклад останнього нічного потягу лондонського метро по лінії Чаринг-Кросс - Бейкер Стріт такий:

	Прибуття	Відправлення
Чаринг-Кросс	-	0.17
Графальгар Сквер	0.18	0.20
Пікаділлі	0.22	0.24

Оксфорд Серкес	0.25	0.27
Ріджентс Парк	0.29	0.30
Бейкер Стріт	0.32	-

Вожак банди Зукко був знайдений мертвим у потягу, що прибув у Бейкер Стріт о 0.32. Його серце було проколото, і судова експертиза встановила, що він помер "майже миттєво", не більш як чверть години тому. Скотланд Ярд Упевнений, що вбивство здійснив хтось із слідуючих членів банди: Бутто, Спагетті, Макароні або Замбаліоні. Детектив Брайт, якому доручено розслідування, встановив про підозрюваних таке:

1. Бутто знаходився незабаром після 0.18 в Олдгейт (див. нижче схему), де поцікавився точним часом у вартового. Поліцейський "майже впевнений", що це був саме Бутто.

2. Спагетті вийшов о 0.15 в Чаринг-Кросс із потягу і пішов пішки до Трафальгар Сквер, де о 0.25 сів в автобус N 13, що їхав до Бейкер Стріт. Між 0.16 і 0.20 він розмовляв з двома друзями на Норсумберленд Евеню.

3. Макароні купив о 0.19 на станції Трафальгар Сквер квиток до Ріджентс Парк. Оскільки Скотланд Ярд його давно розшукував, то за ним стежив детектив Шарп. Той помітив, як Макароні купував квиток, але їхав з ним у потягу і арештував його на станції Ріджентс Парк. Однак Шарп готовий присягнувши засвідчити, що це не був потяг, який виїжджає з Трафальгар Сквер о 0.20, наступний, що відправляється звідти о 0.23.

4. Замбаліоні бачили разом із Зукко в ресторані Кіанті біля Пікаділлі. Вони були явно в поганому настрою. Після цього їх бачили на станції Пікаділлі, близько 0.10, коли Зукко купив два квитки до Ріджентс Парк. Однак Замбаліоні стверджує, що в останню мить він вирішив не їхати разом із Зукко, а повернутися в ресторан; і справді, троє свідків підтверджують, що його там бачили між 0.20 і 0.25.

Хто вбив Зукко і за яких обставин?

С х е м а

Бейкер Стріт *

Олдгейт

Ріджент Парк *.....*

* Оксфорд Серкес

* Пікаділлі

..... Трафальгар Сквер

Норсумберленд Евеню

* Чаринг-Кросс

6. Задача

РОЗБИТЕ ВІКНО

Під час перерви в класі були Аня, Борис, Іван та Марія. Один з них розбив вікно. Вчитель попросив студентів-практикантів юридичного факультету провести невелике "слідство" і виявити винного. На запитання студентів-юристів кожен з учнів дав по три відповіді:

Аня: 1. Я його не розбивала. 2. Я сиділа і читала. 3. Марія знає, хто розбив вікно.

Борис: 1. Я цього не робив. 2. З Марією я давно не розмовляю. 3. Це зробив Іван.

Іван: 1. Я не винен. 2. Розбила Марія. 3. Борис говорить неправду, що це я розбив.

Марія: 1. Я не розбивала вікно. 2. Це винна Аня. 3. Борис про все знає, оскільки ми з ним розмовляли під час перерви.

Зрештою кожний з них признався, що з трьох відповідей, які вони давали, дві істинні, а одна хибна. Хто розбив вікно?

Тема 2. ПОНЯТТЯ В ПРАВІ

Заняття 1

1. Поняття як форма мислення. Роль юридичних понять у структурі права.
2. Закон зворотнього відношення між обсягом і змістом понять, його використання в слідчій практиці.
3. Види юридичних понять.
4. Логічні відношення між юридичними поняттями.

Література

1. Карамішева Н.В. Логіка пізнання. Евристика. – Л.: Астролябія, 2002.- С. 62-78.
2. Жеребкін В.Є. Логіка. - Харків: Основа, 1995. - Розд. 2 "Поняття". - С. 24-46.
3. Хоменко І.В. Логіка - юристам: Підручник. - К., 1997. - Розділ 7 "Поняття". - С. 192-204.
4. Кириллов В.И., Старченко А.А. Логика. - Москва: Высшая школа, 1982. - Гл. 2. - С. 23-30.
5. Солодухин С.А. Логика для юристов. — М., 1998. — С. 33-40.
6. Кнапп В., Герлох А. Логика в правовом сознании. - Москва: Прогресс, 1987. - Гл. 7. - С. 257-275.
7. Бабаев В.К. Советское право как логическая система. - Москва: Академия МВД СССР, 1978. - Разд. II, гл. 1 "Понятия и их роль в правовом регулировании". - С. 105-151.

Практичне завдання

1. Жеребкін В.Є. Логіка. - Харків: Основа, 1995. - Вправи до розділу 2. - С. 239-240.
2. Упражнения по логике. - Москва: Высшая школа, 1990. - Гл. 1, § 1-3. - С. 5-11.

3. Сборник упражнений по логике. 3-е изд. - Минск: Университетское, 1990. - Гл. П, § 5, 6, 8. - С. 15-24, 27-29.

Задача N 3

АРЕШТ ІТАЛІЙСЬКОГО МАФІОЗІ

Вожак однієї з гілок італійської мафії Ферреро вирішив вийти на міжнародний рівень діяльності і запропонував вожакам мафії в семи європейських країнах співробітництво. Помічники італійського мафіозі передали відповідним адресатам пакети, в яких було по два заклеєних конверти: в одному - пропозиція про співробітництво, в другому - конкретний план спільних дій. Однак помилково конверти в пакетах були переплутані і вийшло, що чеський мафіозі Кукачка, який цікавився наркобізнесом, отримав листа датською мовою і план дій в сфері валютних махінацій, який призначався французькому мафіозі Жоресу. Останній отримав португальського листа і план дій у сфері торгівлі зброєю, що призначався для голандця Кококка, який отримав іспанського листа і план дій у сфері нафтобізнесу, цікавого для датчанина Гансена, який отримав план дій у сфері наркобізнесу. Португалець Сертіно, який цікавиться сучасним піратством, отримав німецького листа, а німецький мафіозі Шульц, який займається контрабандою - французького листа.

Італійській поліції стало відомо, що розкрити місцеперебування Ферреро можливо, якщо об'єднати інформацію, викладену в конверті з планом дій, призначеного для іспанського мафіозі Чіліно та інформацію, що зашифрована в мові листа, який отримав сам Чіліно. Хто ж отримав конверт з планом дій, який був призначений для іспанця і якою мовою отримав листа Чіліно?

Тема 2. ПОНЯТТЯ В ПРАВІ

Заняття 2

1. Визначення юридичних понять. Структура і види визначень. Використання логічної операції визначення в юридичній практиці і законотворчій діяльності.
2. Правила і помилки визначення юридичних понять.
3. Поділ понять. Правила і помилки в поділі. Використання операцій поділу в законотворчій діяльності та юридичній практиці.
4. Логіка класів: предмет, основні поняття і закони. Використання логіки класів у судовому слідстві.
5. Класифікація, її властивості та види. Типи класифікацій правових норм.

Література

1. Жеребкін В.Є. Логіка. - Харків: Основа, 1995. - Розділ III. - С. 46-62, 241-243.
2. Кириллов В.И., Старченко А.А. Логика. - Москва: Высшая школа, 1982. - Гл. III, 2-4. - С. 41-58.
3. Кнапп В., Герлох А. Логика в правовом сознании. - Москва: Прогресс, 1987. - Гл. YI. - С. 275-298.
4. Карамішева Н.В. Логіка пізнання. Евристика. – Л.: Астролябія, 2002.- С. 62-78.
5. Хоменко І.В. Логіка - юристам: Підручник. - К., 1997. - Розділ 7 "Поняття". - С. 192-204.
6. Кириллов В.И., Старченко А.А. Логика. - Москва: Высшая школа, 1982. - Гл. 2. - С. 23-30.
7. Солодухин С.А. Логика для юристов. — М., 1998. — С. 33-40.
8. Кнапп В., Герлох А. Логика в правовом сознании. - Москва: Прогресс, 1987. - Гл. 7. - С. 257-275.
9. Бабаев В.К. Советское право как логическая система. - Москва: Академия МВД СССР, 1978. - Разд. II, гл. 1 "Понятия и их роль в правовом регулировании". - С. 105-151.

Практичні завдання

1. Упражнения по логике. - Москва: Высшая школа, 1990. - Гл. 1, § 4-6. - С. 11-18.
2. Сборник упражнений по логике. 3-е изд. - Минск: Университетское, 1990. - Гл. П. - § 7, § 9-12. - С. 24-27, 29-40.
3. Мельников В.М. Логические задачи. - Киев-Одесса: Вища школа, 1989. - Задачи 1.44; 1.50; 1.82; 1.91.
4. Жеребкін В.Є. Логіка. - Харків: Основа, 1995. - Вправи. - С. 241-243.

Задача N 4

Т Е Р О Р И С Т И

У зв'язку з активізацією діяльності екстремістських груп і організацій по здійсненню терористичних актів, поліція затримала п'ятьох чоловік, які підозрювались у підготовці аварії на залізниці. Вибуховий пристрій, який хтось із них приладнав на залізничному шляху, було вчасно виявлено і всіх п'ятьох заарештовано. Поліція зосередила свою увагу на тих підозрюваних, які безпосередньо брали участь в обладнанні вибухівки на шляхах. Розслідування встановило, що А бачили тільки при двох обставинах: або разом з Б, або разом з В, причому надійно не встановлено, чи був присутнім при цих зустрічах ще хто-небудь інший з цих п'ятьох. Г бачили декілька раз в присутності Б і В. У тих випадках коли ці особи з ним не зустрічались, до Г заходив Д. Досліджуючи часовий механізм вибухівки, експерти встановили, що при її обладнанні на шляхах обов'язково повинен був бути присутнім А. Це встановлено поліцією на основі порівняння часу зустрічей цих осіб, який вона точно хронометрувала, стежачи за підозрюваними.

Чи може хто-небудь з цих п'яти осіб довести, що він не був присутнім при обладнанні вибухівки на залізниці?

Задачу розв'язати за допомогою формул логіки класів без використання кругів Ейлера.

Тема 3. СУДЖЕННЯ В СТРУКТУРІ ПРАВА (заняття 1)

1. Судження, його структура та елементи. Виділення судження в реченні. Судження і текст норми права.
2. Типи і види суджень. Використання виділяючих і виключаючих суджень у законодавстві.
3. Розподіленість термінів.
4. Відношення між простими судженнями. Логічний квадрат і його правовий зміст.

Література

1. Бандурко О.М., Тягло О.В. Курс логіки. – К.: Літера, 2002. – С. 48-51.
2. Войшвилло Е.К., Дегтярев М.Г. Логика. – Москва: Владос, 1998. – С. 277-280.
3. Жеребкін В.Є. Логіка. - Харків: Основа, 1995. - С. 62-93.
4. Малахов В.П. Основы формальной логики. – Москва, 1998. – С. 65-89, 107-120.
5. Солодухин С.А. Логика для юристов. – М.: Экспертное бюро М, 1998. – 58-85.

Практичні завдання

1. Жеребкін В.Є. Логіка. - Харків: Основа, 1995. - Вправи до розділів 1У-У. - С. 243-245.
2. Вкажіть речення, що виражають судження, визначіть терміни судження:
 - А) Держава - основний інститут політичної системи суспільства;
 - Б) Водії, не порушуйте правил дорожнього руху!

- В) Скільки студентів відсутніх на лекції?
Г) Судді при здійсненні правосуддя незалежні і підкорюються лише закону.
3. В атрибутивних судженнях знайдіть суб'єкт, предикат і логічну зв'язку. Визначіть кількісну і якісну характеристику суджень, вкажіть кванторне слово:
А) Особа, винна в скоєнні злочину, підлягає кримінальній відповідальності.
Б) Деякі засуджені до позбавлення волі не утримуються у виправно-трудовах колоніях.
В) Жодних окремих доказів, підтвердили б точку зору обвинувачення, не було надано.
4. Утворіть судження всіх форм (А, Е, І, О) з наступних пар понять:
А) Руський князь (S); прибічник централізованої влади (P).
Б) Моральна норма (P); норма права (S).
5. Визначіть вид складного судження, запишіть його за допомогою символів:
А) Санкції у міжнародному праві застосовуються до держави, якщо зафіксовані порушення нею міжнародних зобов'язань, або норм міжнародного права.
Б) У судовому засіданні прокурор повинен або підтримувати обвинувачення, або відмовитись від нього.
В) Судову аудиторію складають не тільки професійні судді та народні засідателі і присяжні, але й інші учасники процесу (потерпілі, свідки, експерти), а також слухачі, які прийшли в суд з різних мотивів.
6. За допомогою таблиць істинності перевірте, чи мають місце наступні рівності:
- а) $p \& (q \vee r) = (p \& q) \vee (p \& r)$;
б) $p \supset q = p \& q$;
в) $p = q = (p \supset q) \& (q \supset p)$;
г) $(p \vee q) \& (p \vee \bar{q}) = p$;
д) $p \& (p \vee q) = p$;
е) $p \vee (p \& q) = p$;
і) $(p \vee r) \& (q \vee \bar{r}) = (p \vee r) \& (q \vee \bar{r}) \& (p \vee q)$;
й) $(p \& r) \vee (q \& \bar{r}) = (p \& r) \vee (p \& \bar{r}) \vee (p \& q)$.

Задача N 5

С В І Д К И

У справі про вбивство є двоє підозрюваних - Семен і Павло. Допросили чотирьох свідків. Перший показав наступне: "Семен не винен". Другий свідок сказав: "Павло не винен". Третій свідок: "З двох поданих свідчень одне точно істинне". Четвертий: "Показання третього свідка хибні". Четвертий свідок виявився правим. Хто ж здійснив злочин?

Задачу розв'язати за допомогою таблиць істинності та використовуючи рівності попереднього завдання N 6.

Тема 3. СУДЖЕННЯ В СТРУКТУРІ ПРАВА (заняття 2)

1. Складні судження і їх використання в законодавстві, слідчій і судовій практиці.

2. Відношення між складними судженнями. Таблиці істинності і юридична практика.
3. Модальність суджень. Епістемічна модальність: поняття та види.
4. Атлетична модальність: поняття та види.
5. Поняття та види деонтичної модальності. Нормативний квадрат та нормативна секстаграма.
6. Логіка дії: поняття та основні оператори.

Література

1. Жеребкін В.Є. Логіка. - Харків: Основа, 1995. - С. 62-93.
2. Бабаєв В.К. Норма права как истинное суждение // Правоведение. - 1976. - № 2. - С. 30-37.
3. Солодухин С.А. Логика для юристов. – М.: Экспертное бюро М, 1998. – 58-85.
4. Карамішева Н.В. Логіка пізнання. Евристика. – Л.: Астролябія, 2002. – С. 153-162.
5. Тофтул М.Г. Логіка. – К.: Академія, 1999. – С. 64-81.

Тема 4. УМОВИВІД В ЮРИДИЧНІЙ НАУЦІ

1. Умовивід і його види. Операції утворення безпосередніх умовиводів і їх використання в юридичній практиці.
2. Структура простого категоричного силогізму. Аксиома силогізму.
3. Загальні і спеціальні правила фігур силогізму, їх використання при винесенні обвинувальних і виправдальних вироків..
4. Правильні модуси категоричного силогізму, їх використання в судовій практиці.
5. Умовні, розділові, умовно-розділові силогізми в слідчій практиці.

Література

1. Жеребкін В.Є. Логіка. - Харків: Основа, 1995. - С. 215-231.
2. Кириллов В.И., Старченко А.А. Логика. — Москва: Юрист, 1998. — С. 119-155.
3. Хоменко І.В. Логіка для юристів. – К.: Юрінком Інтер, 2001. - С. 122-131.
4. Маяцкий Ф.О. Необходимые (дедуктивные) умозаключения и их роль в следственной и оперативно-розыскной работе. - Кишинев, 1974. – С. 115-128.

Практичні завдання

1. Здійсніть операцію перетворення наступальних безпосередніх умовиводів: а) деякі злочини не є свідомими; б) жодна угода, направлена на обмеження правоздатності, не є дійсною.
2. Здійсніть операцію обернення: а) всі злочини - суспільно небезпечні діяння; б) особи, які займаються контрабандою, притягуються до кримінальної відповідальності.
3. Зробіть висновок шляхом протиставлення предикату, перевірте правильність за допомогою перетворення і обернення: а) деякі юристи не є слідчими; б) всякий закон є нормативно-правовим актом.
4. За допомогою логічного квадрату виведіть судження контрарні, контрадикторні і підпорядковані даним. Перевірте їх істинність: а) жодна угода не може бути розірваною в односторонньому порядку; б) всі галузі права тісно пов'язані між собою; в) Петренко - адвокат.
5. Зробіть висновок із засновок, за допомогою загальних правил силогізму, визначіть чи впливає з необхідністю отриманий висновок: а) судові експерти зобов'язані давати правдиві показання. Свідки зобов'язані давати правдиві показання. Отже... б) неповнолітні особи не можуть бути представниками сторін в суді. М. не може бути представником на суді. Таким чином... в) особа, яка здійснила злочин в стані сп'яніння, не звільняється від кримінальної відповідальності. Н. не звільнений від кримінальної відповідальності. Виходить, що... г) позбавлення батьківських прав не звільняє батьків від обов'язку по утриманню дітей. Р. не позбавлена батьківських прав. Тому...
6. Зробіть висновок із засною, визначіть фігуру силогізму. За допомогою правил фігур виявіть, чи слідує висновок з необхідністю: а) кожен учасник долевої власності має право на відчуження своєї долі другій особі. Н. - учасник долевої власності; б) всі адвокати мають вищу юридичну освіту. Іваненко має вищу юридичну освіту; в) всі студенти юрфаку вивчають логіку. Федорчук вивчає логіку.

7. Використовуючи умовний засновок побудуйте умовивід за: а) ствердним, б) заперечним модусами, побудуйте їх схеми в символічній формі:

а) одна й та ж особа не може бути захисником двох обвинувачених, якщо інтереси одного з них суперечать інтересам другого;

б) не можуть служити доказами фактичні дані, повідомлені свідком, якщо він не може вказати джерело своєї поінформованості;

в) якщо слідчим експериментом встановлюється лише можливість течії події певним чином, висновки з цього експерименту будуть лише вирогідними.

8. Зробіть висновок із засновків, встановіть чи слідує він з необхідністю: а) якщо **Н.** займався наклепом, він притягується до кримінальної відповідальності. **Н.** притягується до кримінальної відповідальності.

9. Зробіть висновок із засновків за одним з модусів розділово-категоричного умовиводу, побудуйте його схему: а) доказ буває прямим або опосередкованим. Це опосередкований доказ. Отже... б) проступки бувають цивільними, адміністративними і дисциплінарними. Протупок, що здійснив громадянин **Н.** не є ні цивільним, ні дисциплінарним.

10. Використовуючи розділовий засновок, побудуйте умовиводи: а) по ствердно-заперечним, б) по заперечно-ствердним модусами, спираючись на схему модусу, визначіть, чи слідує з необхідністю висновок із засновків:

а) юридичні закони діляться на основні (конституційні) й звичайні;

б) вимога про захист порушеного права приймається до розгляду судом, арбітражем або третійським судом;

в) відбуття покарання шляхом позбавлення волі за вироком суду призначається у виправно-трудових колоніях - поселеннях, колоніях загального, посиленого, строгого і особливого режиму або в тюрмі, а також у виправно-трудових колоніях загального і посиленого режиму.

Задача N 6 БЕРИЛОВА ДІАДЕМА

Банкір Олександр Холдер, в будинку якого здійснена крадіжка дорогоцінності - берилової діадеми, звернувся за допомогою до Шерлока Холмса. Холдер був упевнений, що в крадіжці винен його син Артур, бо коли була здійснена крадіжка, в його руках він бачив діадему, в якій не вистачало одного з золотих кутів з трьома берилами. Однак Холмс виявив, що до крадіжки діадеми причетна небога Холдера, яка передала діадему через вікно своєму коханцю.

Розповідаючи Холдеру про результати розслідування, Холмс сказав між іншим таке:

"Мій старий принцип розслідування складається з того, щоб виключити всі явно неможливі припущення. Тоді те, що залишається, є істиною, якою би неправдоподібною вона не здавалась. Розмірковував я приміром так: природньо, не ви віддали діадему. Значить, залишились тільки ваша небога або покоївки. Але якщо в крадіжку вплетані покоївки, тоді за для чого ваш син погодився взяти провину на себе? Для такого припущення не має підстав. Ви говорили, що Артур любить свою двоюрідну сестру. І мені стала зрозуміла причина його мовчання: не хотів видавати Мері. Тоді я пригадав, що ви застали її біля вікна і що вона втратила свідомість, коли побачила діадему в руках Артура. Мої припущення переросли у впевненість". (Конан-Дойль А. "Берилова діадема").

Побудуйте схему міркування Шерлока Холмса за одним з модусів розділово-категоричного силогізму.

Тема N 5. ЛОГІКА ЮРИДИЧНОГО ДОКАЗУ

1. Поняття логічного і юридичного доказу.
2. Структура доказу, характеристика основних його елементів.
3. Види і правила юридичного доказу.
4. Спростування в логіці і юриспруденції: подібність і відмінність.
5. Логіка побудови і перевірки судової версії.

Література

1. Домбровский Р.Г. Логика и теория судебного доказательства. Оптимизация расследования преступлений. - Иркутск, 1982. - С. 10-22.
2. Жеребкін В.Є. Логіка. - Харків: Основа, 1995. - С. 204-238.
3. Курбатов В.И. Логика. – Ростов-на-Дону, 1997. – С. 143-289.
4. Хоменко І.В. Логіка для юристів. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – С. 155-163.
5. Тымцяс В.Г. Логика. Курс лекций. – Москва: ПРИОР, 1999. – С. 137-148.

Практичні завдання

1. Жеребкін В.Є. Логіка. - Харків: Основа, 1995. - Вправи до розділу XII. - С. 252-254.
2. Упражнения по логике. - Москва: Высшая школа, 1990. - Гл. УІ “Доказательство и опровержение”. - С. 98-104.
3. Кириллов В.И., Орлов Г.А., Фокина Н.И. Упражнения по логике. – Москва: Юристъ, 1997. – Гл. 6 «Логические основы аргументации». – С. 80-116.

ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ

1. Специфіка предмету правничої логіки.
2. Історичні етапи становлення загальної та правничої логіки.
3. Логічні теорії в структурі правознавства.
4. Предмет формальної логіки.
5. Формальна і діалектична логіка. Діалектична логіка права.
6. Основні форми чуттєвого і абстрактного пізнання.
7. Закон тотожності і його використання в юридичній практиці.
8. Закон несуперечливості і його використання в юридичній практиці.
9. Закон виключеного третього і його використання в юридичній практиці.
10. Закон достатньої підстави і його використання в юридичній практиці.
11. Поняття як форма мислення. Роль юридичних понять в структурі права.
12. Основні логічні прийоми утворення юридичних понять.
13. Обсяг і зміст понять. Операції узагальнення і обмеження юридичних понять.
14. Закон зворотного відношення між обсягом і змістом понять, його використання в слідчій практиці.
15. Види юридичних понять.
16. Відношення між юридичними поняттями.
17. Визначення юридичних понять. Структура і види визначень. Використання логічної операції визначення в законотворчій діяльності.
18. Правила і помилки визначення юридичних понять.
19. Поділ понять. Правила і помилки поділу. Використання операції поділу в науковій і законотворчій роботі.
20. Поняття, види і властивості класифікації. Логічна структура основних типів систематизації правових норм.
21. Операції над обсягом понять: перетинання, об'єднання, доповнення. Основні закони логіки класів.
22. Судження в структурі права. Структура судження. Виділення судження в реченні. Судження і текст норми права.
23. Види простих юридичних суджень.
24. Використання виділяючих та виключаючих суджень в законодавстві.
25. Розподіленість термінів у простих категоричних судженнях.
26. Об'єднана класифікація простих категоричних суджень за кількістю і якістю.
27. Складні юридичні судження, їх види і використання в судовому слідстві. Таблиці істинності складних суджень.
28. Відношення між простими судженнями. Логічний квадрат та його правовий зміст.
29. Відношення між складними судженнями і їх використання в юридичній практиці.
30. Поняття модальності суджень. Алетична і епістемічна модальність. Логіка норм.
31. Правова деонтична логіка. Нормативний квадрат.
32. Правова нормативна секстограма.
33. Логіка дії та її правовий зміст.
34. Логічна структура правових норм та правовідносин.
35. Умовивід в структурі права.
36. Структура і види юридичних умовиводів.
37. Прості безпосередні умовиводи і їх використання в законотворчій діяльності.

38. Простий категоричний силігізм, його структура. Аксиома силігізму.
39. Загальні правила силігізму.
40. Фігури силігізму і їх використання в судовій практиці.
41. Спеціальні правила фігур силігізму.
42. Правильні модуси фігур категоричного силігізму.
43. Умовні та розділові силігізми і їх використання в слідчій практиці.
44. Умовно-розділові силігізми. Умовивід із суджень з відношеннями.
45. Складні, скорочені і складноскорочені силігізми.
46. Індуктивні умовиводи і їх використання в юридичній практиці.
47. Методи наукової індукції.
48. Аналогія, її структура, види і роль у правовому процесі.
49. Логічна структура інститутів аналогії закону, аналогії права, прецеденту.
50. Поняття логічного і юридичного доказу. Логіка юридичного доказу.
51. Структура, форми і способи юридичного доказу.
52. Спростування, його структура і види.
53. Правила та помилки юридичного доказу.
54. Правила та помилки юридичного спростування.
55. Гіпотеза, її структура і види.
56. Логіка побудови слідчої та судової версії.